

สนค. เปิดผลการศึกษาแนวทางปรับโครงสร้างการส่งออกไทย ผ่าน 2 คลัสเตอร์ศักยภาพ อิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่และยานยนต์แห่งอนาคต

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เปิดเผยว่า สนค. ได้ร่วมกับ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ดำเนินโครงการศึกษาแนวทางการปรับโครงสร้างภาคการส่งออกเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยในตลาดโลกให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยโครงการศึกษาดังกล่าว เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงความสำคัญของการส่งออกต่อเศรษฐกิจไทยในฐานะเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนาน แต่กำลังเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน อาทิ การต่อยอดจากการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานของบริษัทข้ามชาติ การสร้างความเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจภายในประเทศทั้งเกษตรและอุตสาหกรรม และแรงกดดันจากการแข่งขัน รวมถึงความไม่แน่นอนของสถานการณ์เศรษฐกิจโลก ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและปัญหามิรัฐศาสตร์ การเตรียมความพร้อมเพื่อปรับโครงสร้างการส่งออกจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เศรษฐกิจไทยสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยต่อยอดศักยภาพการส่งออกที่มีอยู่เดิมพร้อมกับผลักดันสินค้าส่งออกศักยภาพใหม่ ๆ ที่มีโอกาสทางการตลาด นำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้แก่ภาคการส่งออกอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการส่งออกในภาพรวม พบว่า สินค้าอุตสาหกรรมยังคงเป็นหัวใจหลักของการส่งออกไทย (สัดส่วนร้อยละ 80) โดยเฉพาะกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และเครื่องจักร ขณะที่สินค้าเกษตรและอาหารก็มีบทบาทเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในหมวดสินค้าแปรรูป เช่น ไข่ ปลา และผลไม้ (ทุเรียน มะพร้าว มังคุด) ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยมีความได้เปรียบในตลาดโลก คือ ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ กระดาษ เครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอากาศยาน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าหลายสินค้าไทยจะมีความสามารถหรือศักยภาพในการส่งออก แต่หากพิจารณามิติอื่น ๆ เช่น โครงสร้างตลาดส่งออกที่กระจุกตัวสูงจนเกินไป จะเป็นสิ่งที่ทอนศักยภาพการส่งออกสำหรับแนวทางการปรับโครงสร้างการส่งออกในสินค้าเกษตรและอาหาร ควรให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เกื้อหนุนกับในกลุ่มอาเซียน พร้อมกับการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ควบคู่กับปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ เช่น โครงการซอฟต์แวร์ และกระแสนวัตกรรมสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม ควรให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งแต่ละสินค้ามีพื้นที่การต่อยอดมูลค่าเพิ่มแตกต่างกันตามธรรมชาติของสินค้า ดังนั้นการส่งเสริมควรมุ่งอำนวยความสะดวก เช่น การใช้มาตรการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการยกระดับระบบมาตรฐานปโภคพื้นฐาน โดยเฉพาะการวิจัย พัฒนา ทดสอบ และรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ ที่ต้องคู่ขนานในลักษณะผสมผสานระหว่างการแปรรูปง่าย (Margin ต่ำแต่ได้ปริมาณ) กับการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (Margin สูงกว่า แต่มีความไม่แน่นอน และใช้เวลาเพื่อให้สินค้าติดตลาด)

โครงการศึกษานี้ยังได้มีการศึกษาเชิงลึกเพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการส่งออกผ่านการผลักดัน 2 คลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการยกระดับภาคการส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ (NGEC) ซึ่งเป็นคลัสเตอร์ที่มีศักยภาพขับเคลื่อนภาคการส่งออกของไทยในระยะปานกลาง 4-5 ปีข้างหน้า เนื่องจากได้รับประโยชน์จากการย้ายฐานการผลิตของบริษัทข้ามชาติ จากประเด็นสงครามการค้า-เทคโนโลยี และปัญหามิรัฐศาสตร์ ซึ่งทำให้บริษัทข้ามชาติเพิ่มการลงทุนในไทย สะท้อนจากการย้ายฐานการลงทุน ทั้ง Front-end และ Back-end Wafer Fabrication และการขยายการลงทุนของหลายบริษัท ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ Integrated Circuits ตัวขยายสัญญาณ และส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ การผลักดันให้เกิดห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศจะเป็นกลยุทธ์สำคัญในการรักษาความสามารถการส่งออกอย่างยั่งยืน และลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วนจากจีน ควบคู่กับการมียุทธศาสตร์ระดับชาติและการสร้างพันธมิตรทางการค้าที่มี ASEAN เป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ การเพิ่มศักยภาพการผลิตและส่งออก ด้วยการสนับสนุนแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง การกระตุ้นผ่านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการไทยรายย่อย และการเตรียมรับมือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด (Shock) เช่น ปัญหาการสวมสิทธิต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่ทำให้ไทยใช้ศักยภาพของ NGEC ได้เต็มที่ โดยหากมีการดำเนินมาตรการเหล่านี้จะมีส่วนช่วยผลักดันให้การส่งออกในระยะสั้นเพิ่มขึ้นระหว่าง 6,000 – 7,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ก่อให้เกิดการลงทุนใหม่กว่า 70,000 ล้านบาทต่อปี

สำหรับคลัสเตอร์ยานยนต์แห่งอนาคต (NGMC) ไทยยังคงเป็นฐานการผลิตและส่งออกรถยนต์รายใหญ่ของโลก โดยเฉพาะรถยนต์นั่งขนาดเล็ก ขนาดกลาง รวมถึงชิ้นส่วนจำพวกชิ้นส่วนพลาสติกและยาง ชิ้นส่วนอื่น ๆ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ความต้องการในประเทศชะลอตัวลงจากการแข่งขันของ BEV นโยบายอุดหนุน และภาวะเศรษฐกิจ ดังนั้น การกระตุ้นการส่งออกจึงเป็นทางออกของ NGMC สำหรับการส่งเสริมการส่งออกรถยนต์ ไทยจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต การลดต้นทุนที่เกิดจากกฎระเบียบ และการสนับสนุนจากรัฐในด้านการตรวจสอบมาตรฐาน และเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการไทย ขณะที่กลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ยังสามารถต่อยอดไปสู่ตลาดใหม่ เช่น REM (Replacement Market) และสร้างความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น นอกจากนี้ สินค้าศักยภาพในอนาคตคือกลุ่ม Smart Auto Parts ซึ่งเชื่อมโยงระหว่าง NGMC และ NGEC ถือเป็นพื้นที่ใหม่ที่ควรเร่งสนับสนุนทั้งเชิงเทคโนโลยี มาตรฐาน และการเข้าถึงแหล่งทุน นอกจากนี้ การจัดหาแหล่งเงินทุนระยะปานกลางที่มีความสำคัญกับการสร้างรากฐานการผลิตในระยะยาวของประเทศประกอบการปล่อยสินเชื่อ โดยผลของมาตรการเหล่านี้จะทำให้การส่งออกในระยะสั้นเพิ่มขึ้นระหว่าง 2,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ก่อให้เกิดการลงทุนใหม่กว่า 70,000 ล้านบาทต่อปี¹

ทั้งนี้ สนค. จะนำผลการศึกษาเชิงลึกและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาและยกระดับภาคการส่งออกของไทย ส่งมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ นำไปร่วมขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรม และภาคเอกชนได้ใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจวางกลยุทธ์ในการเปลี่ยนผ่านการผลิตจากกลุ่มอุตสาหกรรมเดิมไปสู่กลุ่มอุตสาหกรรมศักยภาพมูลค่าสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกอนาคตต่อไป

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

18 สิงหาคม 2568

¹ ผลของมาตรการข้างต้นยังไม่รวมประโยชน์การลดความผันผวน ผลของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และผลของการแก้ปัญหาสินเชื่อที่มีนัยต่อการกระตุ้นการลงทุน